MONITORIA ET DECLARATIONES EXCOMMVNICATIONIS

contra Venetos promulgatæ

A CLEMEMTE V. SIXTO IIII. ET IVLIO II. ROMANIS PONTIFICIBVS.

ROMAE
Ex Typographia Vaticana.
Anno MDCVI.

Digitized by Google

Digitized by Google

Clementis V. Monitorium & excommunicatio contra Venetos.

Abſolutio à præfata excommunicatione.

Indultum, quo confirmat & conualidat collationes & prouiſiones beneficiorum Eccleſiaſticorum factas durante excommunicatione & interdicto etiam in perſonas irregularitate ligatas.

Sixti IIII. Monitorium & excommunicatio contra Venetos.

Declaratio contra eoſdem, qui ab eius monitorio appellauerant ad futurum Concilium.

Iulij II. Monitorium & excommunicatio contra Venetos.

Declaratio contra eoſdem, qui ab eius monitorio appellauerant ad futurum Concilium.

Mandata Reipublicæ Venetæ ad petendum abſolutionem à Iulio II. & Capitula ab eius Oratoribus confirmata & promiſſa.

Ordo à Iulio II. ſeruatus in abſolutione Venetorum.

Digitized by Google

Digitized by Google

CLEMENTIS PAPAE V.

Monitorium, & declaratio Excommunicationis, Interdicti, & aliarum pœnarum Eccleſiaſticarum contra Venetos, qui ciuitatem Ferrarienſem, & eius Comitatum hoſtiliter inuaſerant & occupauerant.

Et Abſolutio à prædicta excommunicatione & alijs cenſuris, per præfatum Pontificem eiſdem Venetis conceſſa.

ROMAE
Ex Typographia Vaticana.
Anno M D C VI.

Digitized by Google

CLEMENS EPISCOPVS
SERVVS SERVORVM DEI
Ad futuram rei memoriam.

IN omnem terram vocis Apoſtolicæ ſonus egreditur, vt clamor patris à filijs audiatur, & ad ſtuporem patratorum exceſſuum, cunctorum corda fidelium excitentur. In voce quidem virtutis Altiſſimi vocauimus populum noſtrum ex Aegypto, vt colonus eſſet nobis, & Aſſur abſque vlla cauſa calumniatus eſt eum: populum Ferrarienſem, populum peculiarem, populum antiquæ acquiſitionis matris Eccleſiæ, & populum in ſacrario pectoris Apoſtolici præ dilectione nimia recumbentem, flagellis attritum, ſcorpionibus cæſum, & dura ſeruitute afflictum, quaſi nouam prolem Dominicam de manu fortiorum more pij patris vocauimus, vt de iugo ſeruitutis ereptus, de lacu miſeriæ & de luto fæcis, noſtræ virtutis miniſterio liberatus, camdem Eccleſiam ſicut matrem & dominam coleret, ſub alarum ipſius velamine quieſceret, & libertatis perpetuæ gloria potiretur. Sed Dux, Conſilium, & Commune Venetiarum, quos ſemper Romana matèr Eccleſia dilexit vt filios, & multis priuilegijs & gratijs inſigniuit, in Aſſur calumniam aſſurgentes, & oſtendentes ſuæ indignationis baculũ contra eam, virgamq. ſui furoris eleuantes deteſtandis auſibus ſupra mare ipſum, in vocatione qua ſunt per eamdem Deo miſerante vocati, permanere non ſuſtinent, quinimmo elationis ſuæ currum damnabiliter aſcendentes, eumdem populum opprobrijs nituntur afficere priſtinæ ſeruitutis, ignorantes forte, quòd eſt, nec eſſe deſijt, qui proiecit in mare currum & exercitum Pharaonis. Sane vt noſtra & Eccleſiæ Romanæ iuſtitia, & Venetorum inſolentia & iniuſtitia pateat euidentius, vniuerſis facti ſeriem duximus præſentibus breuiter inſerendam. Eſt enim certo certius, quòd ciuitas Ferrarienſis cum ſuo Comitatu & Diſtrictu, & omnimoda iuriſdictione ac iuribus & pertinentijs, ad ius & proprietatem Eccleſiæ Romanæ in temporalibus pertinet, & pertinuit ab antiquo, licet tyrannica rabies Ciuitatem ipſam, Comitatum, Territorium, Diſtrictum & habitatores eiuſdem aliquibus temporibus oppreſſerit violenter, qua perſecutione Deo, cuius eſſet negotiũ, inſpirante, ceſſante, eadẽ Romana Eccleſia fuit in poſſeſſione, vel quaſi pacifica & quieta: ſed ab octo menſibus circa principiũ menſis Aprilis vel circa inceperunt nos & Eccleſiam Romanam in poſſeſſione antiqua prædictorũ indebite moleſtare, & temere impedire. Et quia dilectus filius Arnaldus Abbas Monaſterij Tutellenſis, diœceſis Lemouicenſis, & magiſter Honuphrius Eccleſię Meldenſis Decanus, Cappellani noſtri, &

Digitized by Google

Nuntij ad partes illas à nobis & Eccleſia Romana propter hoc ſpecialiter deſtinati, Ciuitatē, Comitatum, & Diſtrictū prædictos ſub noſtro & Eccleſiæ Romanæ dominio in temporalibus, plenarie, quiete & pacifice poſſidebant tempore quo dicti Veneti præfatum impedimentum præſtiterunt, & inter cetera ex ſuperabundanti coram prædictis Nuntijs populus vniuerſus prædictorum Ciuitatis, Comitatus atque Diſtrictus pluries & publice recognouit illos ad ius & proprietatem Eccleſiæ Romanæ in temporalibus pertinere, eamdem Ciuitatē fore Eccleſiæ Romanæ Cameram ſpecialem, ad inſtantiam populi ſupradicti Poteſtates & Capitaneos in dicta Ciuitate nomine noſtro & Eccleſiæ Romanæ præfati Nuntij ponebant prout & quando eis expediens videbatur, & tam prædicti Poteſtates & Capitanei, quàm Antiani Conſilij, ceteriq. officiales Ciuitatis eiuſdem, quando denuo mutabantur, ipſis Nuntijs nomine noſtro & Eccleſiæ Romanæ recipientibus, iurabant officium ſuum ad mandatum ipſorum bene & fideliter exercere: Claues quoque dictæ Ciuitatis dictis Nuntijs noſtro & Eccleſiæ Romanæ nomine recipientibus tradebantur, qui eas commendabant certis perſonis, quæ ipſas nomine noſtro & Eccleſiæ Romanæ cuſtodirent ad mandatum & voluntatem noſtram, ſeu Nuntiorum ipſorū: Imponebant etiam dicti Nuntij, nomine quo ſupra, Cuſtodes in portis Ciuitatis eiuſdem: per bullatas litteras ipſorum Nuntiorum in Ciuitatem ipſam intrabant homines, & exibant: Sindicus inſuper Ciuitatis ipſius ad hoc ſpecialiter conſtitutus præſtitit dictis Nuntijs nomine noſtro & eiuſdem Eccleſiæ recipientibus, fidelitatis debitæ iuramentum: & idem fecit maius Conſilium, quod fuit quingentorum hominum: capita quoque ſocietatum, & quilibet de ſocietate, ſicq. omnes de Ciuitate dictis Nuntijs noſtris nomine quo ſupra recipientibus, iuramentum ſimile præſtiterunt. Ponebant etiam præfati Nuntij noſtri nomine noſtro & Eccleſiæ Romanæ Poteſtates in Maſſa Fiſcalia, & alijs locis Comitatus, ſeu Diſtrictus prædicti, & edicta banniri & proponi faciebant nomine quo ſupra per Ciuitatem eamdem, & de appellationum cauſis ad eos interpoſitarum, à Poteſtate dictæ Ciuitatis noſtro & Eccleſiæ Romanæ nomine cognoſcebant: in Conſilijs dictæ Ciuitatis præfati Nuntij prout & quando eis placebat erant præſentes, & definitio Conſilij fiebat ipſis præſentibus, & ordinabant ipſi nomine noſtro & Eccleſiæ Romanæ prout ipſis expediens & rationi conſonum videbatur: & prædicta omnia & ijs ſimilia ad dignitatem & iuriſdictionem dictæ Ciuitatis & ſui Diſtrictus ſpectantia præfati Nuntij noſtro & Eccleſiæ Romanæ nomine publice & ſolemniter faciebāt & exercebant ſine reſiſtentia & contradictione cuiuſcumque: & de prædictis omnibus erant nomine noſtro & Eccleſiæ Romanæ in poſſeſſione, vel quaſi, pacifica & quieta, tempore quo Ioannes de Superantijs Venetus nomine Venetorum in iniuriam & præiudicium noſtrum & Eccleſiæ Romanæ pro Poteſtate ciuitatē Ferrarienſem intrauit. Cum præfati Nuntij noſtri audiuiſſent & intellexiſſent iamdiu ante aduentum dicti Poteſtatis pro Venetis, quòd Dux & Conſiliarij & Commune Venetiarum ad impediendam & perturbandam prædictam Eccleſiæ Romanæ poſſeſſionem,

vel

vel Ciuitatis, Comitatus & aliorum iurium prædictorũ ſe parabant, eoſdem Duces, Conſiliarios & Commune dicti Nuntij auctoritate Apoſtolica per ſuas litteras & nuntios primitus monuerunt, & ſubſequenter per venerabilem fratrem noſtrum Caſtellanen. Epiſcopum loci Diœceſanum canonice moneri fecerunt, ne Eccleſiam Romanam in poſſeſſione vel quaſi prædictorum, per ſe vel per alios impedirent, aut turbarent: dictusq. Abbas Tutellenſis propter hoc Venetias perſonaliter accedens, Ducem, Conſiliarios, & Commune prædictos auctoritate Apoſtolica monuit, vt à prædicto impedimento ceſſarent, & penitus abſtinerent: in iniuriam autem dictæ Sedis Apoſtolicæ & contemptum, Veneti contra dictum Abbatem & Eccleſiæ Romanæ Nuntium publice clamauerunt, Moriatur Legatus: & contra eum & ſuos familiares multos lapides proiecerunt, ac ſpretis monitionibus antedictis, Dux, Conſiliarij & Commune prædictũ ad iura ipſius Romanæ Eccleſiæ manus auidas extenderunt, & Ciuitatem Ferrarienſem peculiarem eiuſdem Romanæ Eccleſiæ Cameram & peculium ſpeciale, in ipſius Eccleſiæ iniuriam manifeſtam & offenſam, & totius Prouinciæ ſcandalum, temerarijs auſibus cum machinis, baliſtis, & alijs armorum generibus impugnantes, ac violantes treugas initas inter eos, Caſtrum ſeu fortalitium Thedaldi eidem Ciuitati contiguum, Burgum Ciuitatis ipſius, Pontem ſupra flumen Padi iuxta Ciuitatem eamdem, & Turrim iuxta ipſum pontem poſitam nequiter occuparunt, & in dictam Ciuitatem & ciues ipſius Romanæ Eccleſiæ fideles quaſi flamma vorax furore indignationis accenſi, deteſtabiliter irruentes, quamplures domos, & nauigium valde magnum & pulchrum Ciuitatis eiuſdem, & multa bona ciuium prædictorum incendio concremarunt, & laxatis impietatis habenis, ætati vel ſexui non parcentes, ex fidelibus ipſis nonnullas mulieres & pueros diræ mortis ſupplicio tradiderunt, & alimenta dictis Nuntijs noſtris & Eccleſiæ Romanæ fidelibus inhumaniter ſubtraxerunt: & venerabilem fratrem noſtrum Epiſcopum Ceruienſem in dictorum Nuntiorum noſtrorum adiutorium aduenientem, hoſtiliter, Dei timore poſtpoſito, & abiecta Sedis Apoſtolicæ reuerentia, inuadentes, rebus proprijs ſpoliarunt, & familiares ipſius carceri manciparunt. Propter quod dicti Nuntij noſtri & Sedis Apoſtolicæ præfatos Ducem, Conſiliarios, & maiores Venetiarum, qui dicta maleficia fieri fecerant, necnon omnes & ſingulos qui ea fecerant, ſeu commiſerant, vel perpetrauerant, ſiue ad ea facienda conſilium, auxilium vel fauorem dederant, legitima monitione præmiſſa, auctoritate noſtra excommunicationis vinculo innodarunt, & Terram & vniuerſitatem Venetiarum & Ciuitatem Caſtellanen. ſuppoſuerunt Eccleſiaſtico Interdicto, ad pœnas alias contra ipſos, creſcente contumacia & malitia, procedentes. Nos inſuper prædictis exceſſibus intellectis, ignorantes tamẽ à prædictis Nuntijs noſtris excommunicationis & Interdicti ſententias propter hoc promulgatas, & quòd prędictus Ioannes vt Poteſtas veniſſet Ferrariam pro Venetis neſcientes, prædictis Duci, Conſiliarijs & Communi paterna ſollicitudine compatientes, quod per hoc * in decoris ſingula maculã poſuiſſent, & deuotionis ſententiam

Digitized by Google

habuiſſent : quia nos Eccleſiæ Romanæ iura , iuriſdictiones & bona oportet ex debito Paſtoralis officij defenſare,eoſdem Ducem , Conſiliarios , & Commune Venetiarum per noſtras litteras monuimus & requiſiuimus gratioſe, ipſiſq. per Apoſtolica ſcripta mandauimus , quatenus à quibuſlibet occupationibus, moleſtijs, impugnationibus, iniurijs, violentijs atque damnis dictæ Ciuitatis Ferrarienſis, eiuſdem Comitatus , Territorij & Diſtrictus, & perſonarum ipſarum , per ſe ac per alios ceſſarent omnino, ac deinceps à ſimilibus abſtinerent : Caſtrum , ſeu fortalitium , Burgum, Pontem, & Turrim prædictam , & quælibet alia bona & iura, quæ ad dictam Ciuitatem Ferrarienſem contingere quomodolibet dinoſcuntur , præfatis Abbati & Decano Cappellanis noſtris & Nuntijs,vel ipſorum alteri, vel alij , aut alijs ad mandatum ipſorum , vel alterius eiuſdem,vocatis expreſſe omnibus per quos prædicta faciunt detineri , vacua , libera , & penitus expedita infra certum temporis ſpatium in ipſis litteris comprehenſum, totaliter dimittentes,Ciuitatis,Comitatus & Caſtri,aliorũq. prædictorũ quolibet impedimento ſublato,vel quaſi,permitterent eoſdem Nuntios noſtro & Eccleſiæ Romanæ nomine libera & pacifica ac quieta poſſeſſione gaudere,nullam ſuper prędictis & Eccleſiæ Romanæ,ſeu præfatis Nuntijs noſtris moleſtiam illaturi: alioquin diſſimulare non poſſemus, quin ſpiritualiter & temporaliter contra eos procedere curaremus , ſicut nobis expediens videretur,& iuſtitia ſuaderet : Ac per venerabiles fratres noſtros Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Patriarcham,qui de terra dictorum Ducis,Conſiliariorũ & Communis oriundus exiſtit,& quem paulo ante ad magnam eorumdem inſtantiã & ſuis exigentibus meritis Conſtantinopolitanæ præfeceramus Eccleſiæ Patriarcham, & per Caſtellanen. loci Diœceſanum,& per Paduanũ eiuſdẽ Vicarium, Epiſcopos,necnon per chariſſimos in Chriſto filios noſtros Siciliæ & Trinacriæ Illuſtres Reges,in quorũ Regnis & Terris quamplures ex Venetis cõmorantur, ſua negotia & mercimonia exercentes,ad prædicta facienda eoſdem Ducem,Conſiliũ & Commune Venetorũ moneri efficaciter mandauimus: & per ipſos inſuper Nuntios, & per venerabiles fratres noſtros Archiepiſcopum Rauennatenſem , Epiſcopum Ferrarienſem,& alios quamplures Prælatos & Religioſos præfati Veneti ſuper prædictis pluries requiſiti fuerũt : Ipſi vero ſpiritu ſuperbiæ inflati, mala malis accumulantes, & peiora prioribus committentes, ad prædictam ciuitatem Ferrarienſem cum ingenti armorum multitudine venientes, & in eam & noſtros Nuntios præfatos,qui Ciuitatem ipſam, Comitatum atque diſtrictum cum ſua iuriſdictione & alijs iuribus & pertinentijs ſuis noſtro nomine poſſidebant, & ciues & habitatores Ciuitatis atque Diſtrictus & Comitatus ipſorum per terram & per aquam cum machinis, baliſtis, & alijs diuerſis armis hoſtiliter irruentes, non parcentes Eccleſijs & alijs pijs locis, nec ſexui vel ætati,Ciuitatem ipſam,Comitatum & Diſtrictum, & domos eorum in magna parte incendio & machinis, & interdum aquarum decurſibus conſumpſerunt , & perſonas eorum nequiter peremerunt, & tandem Ciuitatem ipſam, & Palatium noſtrum, & Eccleſiæ Romanæ iuriſdictionem, & dominium Ciuitatis , Comitatus,

Di-

Digitized by Google

Diſtrictus, & Territorij prædictorum per violentiam occuparunt, & detinent occupata, ſubijcientes ſeruituti & ditioni ſuæ homines ipſius Ciuitatis, licet inuitos & contradicentes, de iure Romanæ Eccleſiæ publice proteſtantes: Poteſtatem ipſum & alios Officiales, qui nomine Eccleſiæ ipſam regebant Ciuitatẽ, Comitatum atque Diſtrictum,& cum iuriſdictione, alijsq. iuribus & pertinentijs plene & pacifice poſſidebant vel quaſi, eadem poſſeſſione vel quaſi per violentiam ſpoliarunt. Ecce videant Eccleſiæ Romanæ fideles & filij an exaggerari,& exaggerata ſi puniri meruit tanta temeritas offenſorum. Quis enim niſi ferreum pectus habens, vel caput ſaxeum, vel cor gerens duriſſimi adamantis, eidem Terræ deſtructioni expoſitæ non aperiat viſcera pietatis? Quis non prouocetur ex intimis, quis non accendatur ad iram, & quis non animetur ad actum debitæ vltionis? Certe clamare poteſt mater Eccleſia, in voce lamentationis prorumpens: Filios enutriui & exaltaui, ipſis multas gratias & priuilegia concedendo, ipſi autem ſpreuerunt me, dotem meã pretioſam & charam contra Eccleſiæ monita ſuperbe mihi & contumelioſe per apertam iniuriam auferendo. Attendere debuerant Veneti, quòd Lucifer perfectionem, ſublimitatem, dignitatem, & excellentiam habuit ſuper omnes alios Angelos ante lapſum, & quia in ſuperbiam ſe voluit exaltare, humiliatus & depreſſus eſt vſque ad profundũ abyſſi: & quòd primi parentes de Paradiſo deliciarum, vbi à Domino collocati, ante caſum bonorum opulentiam & omnis mali carentiam obtinebant, propter inobedientiæ vitium eiecti fuerunt, expoſiti periculis, inedijs, laboribus & ærumnis. Sed nec illud eſt omittendum, quòd Dathan & Abiron eo quod inſurgebãt contra Moyſen & Aaron typum Eccleſiæ principũ gerentes, terra eos viuos abſorbuit cum tabernaculis & tota ſubſtantia eorumdem, & in profundum abyſſi ſunt demerſi. Ex eadem quoque cauſa quatuordecim millia & ſeptingenti, præter illos qui perierunt in ſeditione Core, contra Moyſen diuino miraculo per incendium perierunt. Propter ingratitudinem inſuper, quam contra Moyſen rectorem populi Iſraelitici, qui eos de Aegyptiaca eduxerat ſeruitute, & eis contulerat multa bona, ipſi temere commiſerunt, fuerunt ex eis diuino iudicio quaſi vigintimillia interfecti. Quid vero contigerit Abſaloni propter ingratitudinẽ commiſſam contra Dauid patrem ſuum,libri Regum lectio manifeſtat. Sed attendant,quæſumus,Veneti,quis dixerit verbum illud: Durum eſt tibi contra ſtimulũ calcitrãre? & certe verbũ fuit Domini noſtri IESV Chriſti,cuius vices in terris,licet immeriti gerimus,ad Saulum perſecutorẽ populi peculiaris eiuſdem. Vnde non volentes vlterius tam temerarios & notorios exceſſus,nec tantum & tam manifeſtum Eccleſiæ Romanæ opprobrioſum præiudicium, & præiudiciale vituperiũ ſub diſſimulatione tranſire,licet abſque alia monitione,vel dilatione qualibet iuſte poſſemus procedere in Ducẽ,Conſiliarios, & alios malefactores & Commune prædictos; volentes tamen probare adhuc de ſolito Sedis Apoſtolicæ benignitatis affectu, ſi aliqua in eis ſcintilla deuotionis remanſerit; volentes etiam oues errantes ad ouile hu-

humilitatis humeris reportare; ipſos Ducem, Conſiliarios & Commune Venetiarum, vniuerſaliter ſingulos & ſingulariter vniuerſos, & nominatim dictum Ioannem Superantium ciuem Venetorum, qui exercitum Pharaonis, hoc eſt, Ducis & Communis Venetiarum contra nos & Eccleſiam Romanam, ciuitatemq. Ferrarienſem prædictam collegit, & dux & Capitaneus fuit pro Venetis in eadem Ciuitate in magnum noſtrum & Eccleſiæ Romanæ præiudicium & iniuriam manifeſtã, & pro Poteſtate ſe geſſit, Vitalem Michaelẽ, qui nunc ſe gerit, omnisq. auctoritate vel nomine Venetorum Capitaneus, vel aliud quodcumque gerit officium, vel geſſerat eorumdẽ Venetorum nomine in Ciuitate prædicta, vel aliqua parte Comitatus, vel Diſtrictus eiuſdem, ac alios etiam, qui Palatium Ferrarienſe, Caſtrum ſeu fortilogium Thedaldi, Pontem Ferrariæ ſupra Padum, & Turrim eidem Ponti contiguam, vel Ciuitatem & Comitatum prędictos in totum, vel in partem præter voluntatem noſtram & prædictorum Nuntiorum noſtrorum detinuerunt, & detinent per ſe, vel per alium, ſeu alios, & omnes alios, qui prædictas ſpoliationem, ſpoliationes, deprædationes, moleſtias, iniurias, violentias & exceſſus vel inſultus fecerunt per ſe, vel per alium ſeu alios fieri fecerunt, ſeu mandauerunt, ſeu factos ratos habuerunt, ſeu ad faciendum dederunt conſilium vel fauorem, publice vel occulte; hortamur in Domino & monemus, & ipſis per Apoſtolica ſcripta diſtricte præcipiendo mandamus, quòd ipſi Dux, Conſilium & Commune Venetiarum, dictusq. Ioannes de Superantijs, Vitalis Michael, & alij qui pro dictis Venetis Ferrariæ, vel in eius Comitatu ſeu Diſtrictu commorantur, prædictos Ciuitatem, Comitatum atque Diſtrictum, Palatium ſeu Pontem, Turrim cum ſuis iuribus & pertinentijs, & quæcumque alia bona & iura, quæ dictam Ciuitatem, vel eius Comitatũ quomodolibet contingere dinoſcuntur, præfatis Abbati & Decano Cappellanis & Nuntijs noſtris, vel ipſorum alteri, aut alij vel alijs ad mandatum ipſorum, ſeu alterius eorumdem, plene & integre reſtituant, & ea omnino dimittant, vel dimitti faciant, reuocatis & excluſis omnino cunctis, per quos detinentur, prædicta ipſa vacua, libera & penitus expedita prædictis Nuntijs vel ipſorum alteri totaliter dimittentes, ita quod Ciuitatis, Comitatus, Diſtrictus, Palatij atque Caſtri, ac aliorum prædictorum quomodolibet impedimento ſublato, poſſeſſione vel quaſi præfati Nuntij noſtri nomine noſtro & Eccleſiæ Romanę poſſint gaudere libere & quiete, nullam ſuper ijs, vel aliorum aliquo nobis vel Eccleſiæ Romanæ ſeu Nuntijs noſtris ſæpefatis turbationem, moleſtiam, ſeu violentiam illaturi. Deinceps quoque de illatis iniurijs atque damnis nobis & Eccleſiæ Romanæ, ſeu præfatis Nuntijs noſtris, vel eorum alteri, necnon hominibus ſeu habitantibus prædictam ciuitatem Ferrarienſem & eius Comitatũ & Diſtrictum plenariam ſatisfactionem impendant. Quòd ſi prædicti Dux, Conſiliarij & Commune Venetiarum, dictusq. Ioannes Superantius, Vitalis Michael, & alij qui ſupra hæc habent pro Venetis poteſtatem, dictis Nuntijs noſtris, aut alij, vel alijs ad mandatum ipſorum, vel alterius eorumdem infra triginta

dierum

Digitized by Google

dierum ſpatium poſtquam præſens mandatum ad eorum notitiam peruenerit, ſeu per eos ſteterit quo minus peruenerit, vel potuerit perueniſſe, prædictos Ciuitatem, Comitatum, Palatium, Caſtrum & Turrim cum ſuis iuribus & pertinentijs, & quæcumque alia bona & iura, quæ eius Ciuitatem, Comitatum atque Diſtrictum quomodolibet contingere dinoſcuntur, plene & integre non reſtituerint, & ea libera, & penitus expedita non dimiſerint, vel dimitti fecerint, reuocatis & excluſis omnino cunctis per quos detinentur prædicta, ſic quod ex tunc Ciuitatis, Comitatus, atque Caſtri & aliorum præfatorum, quolibet impedimento ſublato, poſſeſſione, vel quaſi, præfati Nuntij noſtro nomine & Eccleſiæ Romanæ poſſint gaudere libere, pacifice & quiete, nullam deinceps ſuper prædictis, vel eorum aliquo, nobis ſeu Eccleſiæ Romanæ, vel Nuntijs noſtris ſæpefatis turbationem, moleſtiam, ſeu violentiam illaturi, Ducem, Conſiliarios, & ſingulares dicti Communis perſonas facto, verbo, auxilio, vel conſenſu, aut fauore, culpabiles in prædictis, ac Ioannem, Vitalem Michaelem prædictos, & alios qui à præfatis Venetis dictam reſtitutionem ac dimiſſionem faciendi habeant poteſtatem, de fratrum noſtrorum conſilio excommunicationis ſententiam incurrere volumus, à qua nullus præterquã in mortis articulo ab alio quàm à Romano Pontifice numquam poſſit abſolutionis beneficium obtinere: & ſi aliquis de prædictis à dicta ſententia in mortis articulo fuerit abſolutus, licet ſuper hoc fuerit de iure prouiſum, nec tamen prætextu ignorantiæ ſe ſatagat excuſare; volumus tamen & declaramus, quòd taliter abſolutus, niſi poſtquam ad conualeſcentiam peruenerit, quamprimum commode poterit, de prædictis commiſſionem, reſtitutionem, ſatisfactionem fecerit, vt dictum eſt, in excommunicationis ſententiam recidat ipſo facto. Et nihilominus ciuitatem Caſtellanen. & Terram ſeu locum Venetiarum, ac Vniuerſitatem Venetorum, necnon & alias Terras, Caſtra, Ciuitates & Vniuerſitates dictis Duci & Communi Venetiarum ſubiectas, ad pœnam ipſorum Eccleſiaſtico ſupponimus Interdicto. Et quia eſurienti panis tollitur vtilius, quàm ſi de cibo ſecurus iuſtitiã vilipendat, eo caſu Duci, Conſilio & Communi Venetorũ communionem, participationem & commercium quorumlibet Chriſti fidelium ex nunc prout ex tunc interdicimus & prohibemus omnino, ita videlicet, quòd nullus eis bladam, vinum, carnes, pannos, vel quaſcumque alias res vel merces deferre, portare vel vendere, aut quocumque alio modo in eos transferre valeat, vel emere ab eis, vel ſuſtinere quòd hæc fiant, ſi potuerint prohibere: & ſi perſona fuerit ſingularis, quantacumque præfulgeat dignitate, excommunicationis, ſiue ſi fuerit Caſtrum, Villa ſeu Vniuerſitas, Interdicti incurrant ſententiam ipſo facto, à qua quidem ſententia ab alio quàm à Romano Pontifice numquam valeant liberari, niſi in mortis articulo, vt in caſu alio ſuperius eſt expreſſum. Et quia beneficia propter ingratitudinem merito reuocantur, ipſos Ducem, Conſilium, & Commune & alios ſupraſcriptos, Ciuitatem ipſam & Vniuerſitatem omnibus priuilegijs, libertatibus & immunitatibus ſub quacumque forma verborum ab Apoſtolica Sede conceſſis, necnon & feudis & bo-

nis,

Digitized by Google

nis, quæ à Romana, vel alijs tenent Eccleſijs, ex nunc prout ex tunc ſententiando priuamus, omnes vaſſallos & homines earumdem iuramento fidelitatis, & quacumque obligatione qua tenebantur eiſdem, penitus abſoluentes. Volumus inſuper & ſtatuimus, quòd ex nunc ſint, fiant & habeantur infames; ita quòd nec ad teſtamentum, nec ad alios actus legitimos admittantur: fiant etiam inteſtabiles, ſic quod non poſſint condere teſtamentum, nec ad cuiuſcumque ſucceſſionem ex teſtamento ſeu ab inteſtato aliquatenus admittantur. Nullus præterea ipſis ſuper quocumque negotio reſpondeat, ſed ipſi alijs reſpondere cogantur, nec cauſæ ad eorum notitiam perferantur: ſi iuriſdictionem habeant, non valeant eorum ſententiæ, vel proceſſus: nullus eis quacumque cauſa vel negotio patrocinium præſtet, nec ipſi ad patrocinandum ab alijs admittantur: & ſi qui eorum Tabelliones fuerint, inſtrumenta facta per eos nõ valeant, ſed cum auctore damnato damnentur: filij quoque ipſorum & nepotes vſque ad quartam generationem ad nullos honores Eccleſiaſticos & mundanos, ad nullas dignitates, & ad nulla beneficia vel officia Eccleſiaſtica admittantur. Quod ſi ſecus actum fuerit, illud carere volumus omni robore firmitatis. In pœnam inſuper prædictorum Ducis, Conſilij & Communis, Epiſcopo Caſtellanen. Abbatibus, Prioribus, Canonicis, Monachis, necnon vniuerſitatibus & ſingulis Ordinum, Fratrum Prædicatorum, Minorum, Eremitarum ſancti Auguſtini, Carmelitarum, & aliorum quorumcumque Ordinum & Religioſorum Prioribus, Cuſtodibus, Guardianis, & Fratribus, & alijs Clericis ſæcularibus & regularibus quibuſcumque nominibus cenſeantur, in ciuitate Caſtellanen. vel loco Venetiarum vel circa ad decem milliaria commorantibus, diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus infra decẽ poſt prædictos triginta dies immediate ſequentes exeant de Terra, ſeu Ciuitate Caſtellanen. & Venetiarum, & eius Diſtrictu, ad locum ipſum minime reuerſuri, donec dicti Veneti gratiam dictæ Sedis obtinuerint, & à nobis aliud receperint in mandatis. Quòd ſi quis prædictis contrafecerit, excommunicationis incurrat ſententiam ipſo facto, à qua non poſſit abſolui ab alio quàm à Papa, niſi in mortis articulo, vt in alio caſu eſt iam dictum, quocumque priuilegio non obſtante. Concedimus tamen quòd in Eccleſijs & domibus pro ipſa cuſtodia, Cathedrali, vel aliqua Collegiatis & non collegiatis, Prædicatorum & Minorum, & aliorum Religioſorum & ſæcularium, vnus, duo, tres, quatuor, quinque vel ſex ſecundum magnitudinem vel paucitatem earum Eccleſiarum vel domorum, conuerſi & illiterati, vel Clerici in minoribus Ordinibus conſtituti, & in Eccleſijs parochialibus, Parochiales Presbyteri pro miniſtrandis Baptiſmate paruulorum, pœnitentijs morientium, & alijs Sacramentis Eccleſiaſticis, quæ miniſtrantur tempore Interdicti, de iure licite valeant remanere. Verumtamen quia creſcente malitia, pœna debet augmentari: ſi Dux, Conſiliarij, Commune prædicti per triginta dies poſt alios triginta dies immediate ſequentes in contumacia perſtiterint ſupradicta, ipſum Ducem à dignitate Ducatus, & alios ſupradictos in dignitatibus conſtitutos, ſeu publicis officijs, ab ipſis officijs & dignitatibus ex nũc

prout

prout ex tunc deponimus, & per ſententiam remouemus, & eos inhabiles reddimus ad publica officia, ad conſilia, & honores quoſcumque: & ne ipſorum temeritas tranſeat præſumptoribus in exemplum, bona ipſorum mobilia & immobilia de ipſorum fratrum conſilio confiſcamus, & perſonas ipſorum Ducis, Conſiliariorum, & Communis Venetiarum & aliorū Venetorum, exponimus fidelibus capiendas; bonorum immobilium, quæ ipſi Dux & Commune & ſingulares perſonæ Venetiarum habent, & habere dicuntur in Romaniola, & alibi vbicumque, diſpoſitione & ordinatione nobis & noſtris ſucceſſoribus ſpecialiter reſeruatis. Illud inſuper prædictos Ducem & Commune nolumus ignorare, quòd contra eos vniuerſorum Regum, Principum, & Vniuerſitatum & aliorum fidelium quorumcumque proponimus ſubſidium inuocare, & per omnem modum & viam, per quos cum honore Eccleſiæ poterimus, ipſorum ſuperbiam, ingratitudinem, proteruiam & rebellionem domare, ſic quòd illis reatus ſuos pœnarum acerbitate deflentibus, pœnales ipſorum fletus cedant perpetuo ipſorum poſteris ad terrorē. Et ſi prædicti Dux, Conſilium & Commune, Ioannes, Vitalis Michael, & alij ſupradicti, necnon & alij quicumque, qui prædictas moleſtias, iniurias & offenſas, violationes, deprædationes & incendia, homicidia ſeu maleficia contra nos & Eccleſiam Romanam commiſerunt, ſeu perpetrauerunt, vel qui ad ea facienda dederūt conſilium, auxilium vel fauorem, infra tres menſes computandos à tempore quo præſens mandatum ad eorum notitiam peruenerit, vel per eos ſteterit quominus poſſit vel potuerit perueniſſe, nobis & Eccleſiæ Romanæ, Nuntijs & fidelibus dictorum Ciuitatis, Comitatus & Diſtrictus Ferrarienſis plene nō ſatisfecerint de damnis & iniurijs irrogatis: & quicumque cum dictis Venetis contumacia durante, confœderationem, colligationem, ſocietatem ſeu ligam fecerit, vel inierit, ſeu conſilium, auxiliū dederit vel fauorem, directe vel indirecte, publice vel occulte præfatis Venetis in detentione Ciuitatis & Comitatus prædictorum, vel ne Veneti & alij ſupradicti reſtitutionem & ſatisfactionem faciāt nobis & Eccleſiæ Romanæ & fidelibus noſtris prædictis de ciuitate Ferrarienſi, & eius Comitatu atque Diſtrictu cum ſuis iuribus & pertinentijs vniuerſis, & de iniurijs atque damnis, vt ſuperius eſt expreſſum; ſi ſingulares perſonæ fuerint, quantacumque præfulgeant dignitate, anathematis, ſi vero Ciuitas, Caſtrum, Villa, aut Vniuerſitas, Collegium ſeu Communitas, Interdicti ſententiam incurrant ipſo facto, à quibus vel eorum aliqua nullus abſolutionem, remiſſionem & relaxationem valeat obtinere, præterquam in mortis articulo, vt in caſu ſuperius iam eſt dictum: Colligationes autem, confœderationes, pactiones, conuentiones, ſocietates, ſubmiſſiones & obligationes quaſcumque factas inter ipſos Venetos & Ferrarienſes, & ipſos Venetos & alias Ciuitates, Vniuerſitates, vel Communitates quaſcumque, & ſi ſint iuramento, promiſſione, perſonarum adiectione, vel alia quacumque firmitate vallatas, annullamus, caſſamus, & penitus irritamus, & eas haberi volumus pro infectis. Ceterum quia fraus & dolus alicui patrocinari non debent, nullus vano decipiatur errore, vt infra tempus ſui regiminis

minis prædictas pœnas vel aliquam earum ſuſtineat, quaſi poſt illud non ſit ad ſatisfactionis debitum compellendus: nam & ipſum, qui ſatisfacere recuſauerit infra quindecim dies, remanere decernimus eiſdẽ pœnis concluſum, & per omnia & in omnibus obligatum. Ne vero circa ſcientiam, notitiam vel auditum huiuſmodi proceſſus Veneti poſſint ignorantiam allegare, neve alij quibus prohibuimus ne Venetis bladã, vinum vel quaſcumque alias res deferant, vendant, ſeu quocumque modo transferant, vel ab eis aliquid emant, ſeu ne ipſis faueant in prædictis, vel contra prohibitiones noſtras prædictas in aliquo veniant, prætextu ignorantiæ contra prohibitiones huiuſmodi velamen excuſationis aſſumant, ipſum Auinione in platea quæ eſt ante Eccleſiam Fratrum Prædicatorum dicti loci, in quorum domibus ad præſens habitamus, in die Cœnæ Domini qua Romani Pontifices prædeceſſores noſtri conſueuerunt ſuos ſolemnes publicare proceſſus, præſente Clericorum & aliorum fidelium multitudine copioſa fecimus publicari, & membranas proceſſus huiuſmodi continentes, Eccleſiæ Cathedralis Auinionenſis & Prædicatorum prædictorum oſtijs ſeu ſuperliminaribus appendi vel affigi, quæ plenius proceſſum ipſum ſuo quaſi ſonoro præconio & patulo indicio publicabunt: ita quod ij, quos proceſſus ipſe contingit, nullam poſſint poſtea excuſationem prætendere, quòd ad eos talis proceſſus non peruenerit, vel quòd ignorarint eumdem, cum non ſit veriſimile remanere quoad ipſos incognitum vel occultum, quod tam patenter omnibus publicatur. Actum Auinione in dicto loco, ipſa die Cœnæ Domini, Pontificatus noſtri anno quarto.

Digitized by Google

MANDATVM PROCVRATORIVM *Ducis, Conſilij, & Communis Venetiarum, ad petendum à Clemente Papa Quinto abſolutionem ab excommunicatione & cenſuris contra eos prolatis.*

IN CHRISTI NOMINE AMEN.

Anno eiuſdem Natiuitatis. M. C C C X. Indictione octaua, die decimo nono menſis Martij. Præſentibus Petro Nanno, filio D. Marci Raſi de Tergeſto, Petro Longo notario de Tergeſto, Rodulfo Bayardi notario de Tergeſto, Ottone de Alba ciue Tergeſtenſi, Paſchale de Coya de Tergeſto, teſtibus rogatis, & ad hæc ſpecialiter conuocatis, & alijs. Congregato maiori & generali Conſilio ciuitatis Venetorum in ſala maiori Ducatus Venetiarum per ſonum campanæ, & voces præconum, vt moris eſt in ciuitate Venetiarum, coram magnifico & excellentiſſimo viro D. Petro Gradenico, Dei gratia Venetiarum & Dalmatiæ atque Graciæ Duce inclyto, & Domino quartæ partis & dimidiæ totius Imperij Romaniæ, & eius Conſiliarijs, & eiuſdem domini Ducis voluntate & auctoritate: In quo Conſilio fuerunt congregatæ duæ partes Conſiliariorum ipſius maioris & generalis Conſilij, & qui omnes ipſum maius & generale Conſilium, & homines ipſius maioris & generalis Conſilij, cum ipſo domino Duce & eius Conſiliarijs: & ipſe dominus Dux & eius Conſiliarij cum ipſo maiori & generali Conſilio, plena & vnanimi voluntate, ac nemine diſcordante, nomine ſuo, tamquam ſingularium perſonarum, & vice & nomine Communis, Vniuerſitatis, & hominum Venetorum, & totius Diſtrictus, & ſingularium perſonarum dicti Communis, Vniuerſitatis, & Diſtrictus, ac ſubditorum & fidelium ipſorum adhærentium, coadiutorum, valitorum, & fautorum, & cuiuſque ipſorum: Cupientes ſuorum imitare veſtigia antiquorum, & in ſinceritatis fide, deuotione atque gratia ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ matris eorum, & ſanctiſs. & beatiſſimi in Chriſto Patris & Domini, D. Clementis diuina prouidentia Papæ Quinti, omni mentis puritate conſiſtere, fecerunt, conſtituerunt, & creauerunt, & ordinauerunt, nobiles & ornatos viros, dominos Carolum Quirinum, & Franciſcum Dandulum, ciuitatis Venetiarum ciues, licet abſentes, tamquam præſentes, & quemlibet eorum in ſolidum, ita quòd non ſit melior conditio occupantis, ſed quod vnus eorum inceperit, alter proſequi valeat, & finire, ſuos & dictorum Communis, Vniuerſitatis, & Diſtrictus, & ſingularum perſonarum, ipſorum & cuiuſlibet eorumdem, veros & legitimos Syndicos, Procuratores, actores, factores, & nuntios ſpeciales, ad ſe præſentandum ad pedes ſanctiſſimi Patris & Domini, D. Clementis diuina prouidentia Papæ Quinti, & Sanctitati ac clementiæ ſuæ omnem reuerentiam exhibendam, & ab eius benignitate veniam, gratiam, & miſericordiam humiliter implorandam, & ad ſupplicandum eidem humiliter, vt

✝ abſo-

abſolutionis beneficium ſecundum formam Eccleſiæ, à quibuſuis excommunicationis ſententijs,& à culpis,offenſis,exceſſibus,iniurijs,expenſis,& damnis datis,& alijs quibuſcumque violentijs perpetratis, commiſſis, & illatis per dictos dominum Ducem & Venetos, & perſonas quaſcumque ciuitatis Venetiarum & Diſtrictus, & ſingulares perſonas ipſius Ciuitatis & Diſtrictus,eorumq. valitores, auxiliatores, complices, & fautores, vel aliàs de mandato ipſorum in ciues & ciuitatem Ferrarienſem, Comitatũ & Diſtrictũ eorum,ipſorumq. auxiliatores,valitores,defenſores,& quemlibet eorum,& bona ipſorum mobilia & immobilia, necnon ſuper his omnibus & ſingulis,& ſuper alijs quibuſcumque ab his dependentibus,& connexis eiſdem, & ipſorum circumſtantijs vniuerſis,& ſuper quibuſcumque offenſis & damnis,quæ ſint,vel dicantur ab ipſis,vel ipſorum aliquo illata, vel data, ſcienter vel ignoranter quomodolibet, aduerſus Dominum Papam,ſeu Legatos vel Nuntios ipſius,ac homines & vaſſallos eiuſdem, vel aliàs contra ipſam Romanam Eccleſiam quoquomodo; dignetur eis, & cuilibet eorum, nomine prædictorum,& ſingularium perſonarum ipſorũ, impendere miſericorditer & largiri: Et ad petendum humiliter Eccleſiaſticum Interdictum poſitum tam in ciuitate Venetiarum, ſeu in perſonis ciuitatis ipſius, quàm in alijs quibuſcumque perſonis, & Terris ac locis, eis ſubiectis,vel alijs eorum occaſione,de gratia & iuxta formam Eccleſiæ relaxari, & à ſententijs excommunicationum abſolui, & nomine quo ſupra,ad implorandum, petendum, & obtinendum beneficium reſtitutionis in integrum, & ſe,& quemlibet de prædictis, aut de conciuibus, & diſtrictualibus, vel ſubditis ſuis, adhærentibus, coadiutoribus, valitoribus, & fautoribus, qui ob dictas D. Papæ, vel aliorum quorumcumque ipſius auctoritate ſententias,vel proceſſus,pœnas,infamiam,inhabilitatem,vel notas,ſeu defectus aliquos incurriſſent, in integrum reſtitui, & ipſas omnes ſententias priuationum,publicationes bonorum, inhabilitates, notas, infamias,defectus,reſeruationes,etiam aggrauatorias, & alios quoſcumque proceſſus,& ſententias,ac pœnas,tam ſpirituales,quàm temporales,etiam ſi ſuper abſolutione aliquorum ab homagijs, iuramentis, vel alijs latæ fuerint,ac etiam aggrauationes,& alios quoſcumque proceſſus & ſententias, cuiuſcumque formæ verborum extiterint, vel tenoris, etiam ſi ab alijs quibuſcumque auctoritate Apoſtolica fuerint prolati,vel prolatæ, de gratia reuocari,caſſari,tolli,& annullari,& ſe in priſtinum ſtatum ſuum, & ſinum dicti Domini Papæ,ac Romanæ Eccleſiæ reſtitui,reponi, reintegrari, & conſeruari, & reſtitutionem bonorum,quæ vbicumque & à quibuſcumque fuiſſent vel ſint occupata, inuaſa, vel detenta, ſeu habita petendum, etiam ſi ſuper eis,vel eorum retentione,vel poſſeſſione fuerit ab ipſo Domino Papa, vel alijs ipſius, vel alia quauis auctoritate, lata ſententia, vel factus proceſſus,& eorum captiuos, vbicumque & in quibuſcumque locis & guerris capti fuerint, relaxari: Et ad petendum humiliter, pacta quæ habuerunt & habent cum quibuſcumque perſonis,Terris, locis,Collegijs, & Vniuerſitatibus,& priuilegia,honores,& iuriſdictiones ipſorum domini Ducis, Communis,Vniuerſitatis,& Diſtrictualium ipſorum ampliari,ma-

iorari,

Digitized by Google

iorari,gratificari,& gratioſiora concedi, & ſuper ijs quaſcumque litteras impetrandum : Dantes præfati dominus Dux & Conſiliarij, nihilominus modo quo ſupra, præfatis duobus Syndicis & Procuratoribus ſuis, & eorum cuilibet,plenam & liberam poteſtatem, ac ſpeciale mandatum in ipſorum animas iurandi, ac iuramentum præſtandi de parendo mandatis ipſius Domini Papæ,& Romanæ Eccleſiæ,ſuper omnibus & ſingulis ſupradictis,& quolibet præmiſſorum, ſatisfaciendi etiam ipſi Domino Papæ, & Eccleſiæ Romanæ,& eius ſubditis & vaſſallis,valitoribus etiam,& fautoribus,de ijs omnibus & ſingulis, pro quibus præfatæ ſententiæ ac proceſſus huiuſmodi latæ & facti fuerint, obediendi quoque & parendi ſuper ijs omnibus & ſingulis,& ſuper alijs quibuſcumque tam dependentibus vel connexis eorum,quàm circumſtantijs vniuerſis, ipſius Domini Papæ & Apoſtolicæ Sedis beneplacitis & mandatis, & promittendi nomine quo ſupra,ſe & ipſos, ipſa mandata & beneplacita recipere ac ſeruare, & firma ac rata ſemper habere, ac tenere, & numquam contrafacere, vel venire: faciendi inſuper cum ipſo Domino Papa,& Eccleſia Romana,pacta, tranſactiones,conuentiones,& ordinationes,tractatus, collationes, informationes,& ſuaſiones,de quibus ipſi Domino Papæ,& ipſius Procuratoribus, vel eorum alteri, videbitur expedire, & illos ac illas in firmitatem reducendi,complendi,& firmandi,& effectui mancipandi, & tàm ipſas, ſeu illas,vel illa,quàm præmiſſa mandata & beneplacita Domini Papæ valandi promiſſionibus,obligationibus, acceptilationibus, pœnarum adiectionibus,renuntiationibus, & cautelis quibuſlibet ſpiritualibus & temporalibus, de quibus ipſi Domino Papæ & Eccleſiæ Romanæ placuerit, & omnia pro ipſis & ſingulis prædictis ex eis ſtipulandi, & ſtipulationes & obligationes faciendi,recipiendi, & ſuper prædictis, & quolibet prædictorum, & infraſcriptorum, & alijs circumſtantijs quibuſcumque celebrandi, nomine quo ſupra,vnum vel plures, contractum & contractus, valandum & valandos promiſſionibus,obligationibus,ſtipulationibus,pœnarum adiectionibus, renuntiationibus, & omnibus & ſingulis clauſulis quibuſcumque:& obligandi pro prædictis & infraſcriptis omnibus & ſingulis, & quæ per ipſos Syndicos,vel eorum alterum in hac parte prædicto nomine fieri contingent,firmiter obſeruandis,attendendis,cōplendis, & inuiolabiliter adimplendis,tam prædictorum nominatorum & expreſſorum ſpecialiter, quàm dicti Communis & Diſtrictus, & ſingularium perſonarum ex eis, & dicti Communis & Diſtrictus,bona omnia mobilia & immobilia, præſentia & futura,& ex ſuperabundanti agendi, defendendi, libellum dandi, & recipiendi, litem conteſtandi, de càlumnia & de veritate dicenda in animas ipſorum iurandi, & præſtandi cuiuſlibet alterius generis iuramentum, cum eis omnibus & ſingulis, quæ in agendo & defendendo requiruntur,coram ipſo Domino Papa,& eius Auditoribus,& in eius Curia:Ac generaliter omnia & ſingula alia faciendi, tractandi, firmandi, complendi, ſupplicandi, gerendi, & exercendi, quæ in prædictis, & circa prædicta & infraſcripta,& eorum quolibet fuerint opportuna,ſeu eis,vel eorum alteri viſa fuerint expedire, quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non in-

Digitized by Google

ſerta, mandatum exigant ſpeciale, etiam ſi illa non expreſſa maiora eſſent, quàm hic poſita vel expreſſa, atque ipſimet facere poſſent, ſi perſonaliter intereſſent: Supplicandi præterea eidem Domino Papæ, & volendi & conſentiendi, quòd idem Dominus Papa omnem defectum, ſi quis ex quauis cauſa, vel ratione in huiuſmodi Syndicatu vel Procuratorio eſt, vel eſſe poſſet, dignetur ſupplere, & ſuppleat de Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis: Dantes nihilominus eis, & cuilibet eorum in præmiſſis, & quolibet præmiſſorum, & ea contingentibus, plenum & generale mandatum, cum plena, libera, & generali adminiſtratione, ac promittentes ex nunc mihi Bonfanti notario infraſcripto, tamquam publicæ perſonæ ſtipulanti & recipienti vice & nomine dicti Domini Papæ, & Apoſtolicæ Sedis, ac omnium & ſingulorum aliorum, quorum intereſt, vel intereſſe poterit, ſe ſuosq; ſucceſſores, & dictum Commune ac Diſtrictum, & ſingulares perſonas dicti Communis & Diſtrictus, firmum, ratum & gratū perpetuo habituros totum & quicquid per dictos eorum Syndicos, Procuratores, actores, & nuntios, ſeu eorum alterum, actum, geſtum, & procuratum, atque promiſſum fuerit, in præmiſſis, & circa præmiſſa, & quolibet præmiſſorum, & ea quæ ab ipſis, vel altero ipſorum promiſſa fuerint, obſeruare & adimplere, & non contrafacere, vel venire: & ex ſuperabundanti, de iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo, cum omnibus ſuis clauſulis, ſub hypotheca & obligatione omnium bonorum ſuorum, & dicti Communis, Vniuerſitatis, & Diſtrictus. Quod quidem Inſtrumentum Syndicatus & Procurationis fieri voluerunt, & Ducali bulla plumbea pendenti muniri, eorum nomine.

Ego Bonfante q. Vitalis, laicus Taruiſinus, Apoſtolica auctoritate Notarius publicus, prædictis omnibus interfui, & rogatus ſcripſi.

CLEMENS

CLEMENS PAPA V.

Dilectis filijs Ioanni Duci,& Conſilio,ac Communi Venetiarum Caſtellanen. Diœceſis.

Salutem & Apoſtolicam benedictionem.

DEDIT nobis Dominus linguam eruditam, vt eum ſuſtentare ſciamus,qui lapſus eſt verbo. Lapſum quidem populum & errantem propitiante Domino ſuſtentamus, cum illum per adiutoriũ continemus, & ab infirmis peccatorum erigimus ad ſalutem: quoniam hæc eſt cordis Apoſtolici requies, & hoc refrigerium mentis noſtræ, vt ei qui cunctorum eſt Dominus, quiq. gentes in hereditatem accepit, & noſtræ vigilantiæ miniſterium deputauit ad dandam ſalutis ſcientiam plebi ſuæ, reddamus acceptabilem populum, bonorum operum ſectatorem, & ſicut ornamento decoris fidelium turbis inclyta ſponſa Chriſti mater Eccleſia veſtiatur. Ab ornamenti quidem huiuſmodi compoſitione mirabili, cui mentes noſtras diuini amoris charitas iunxerat, vos & quondam Petrum Gradenico olim Ducem Venetiarum prædeceſſorem tuum, fili Dux, dum adhuc eum in carne præſens ſæculum retineret, Leuiathan ille verſutus hoſtis, coluber tortuoſus, qui etiam viros ſanctitatis claritate fulgentes quaſi lutum vitijs coinquinando ſubſternit, ſui flatus peſtiferi vento ſecernens, adeo prudentiam vos & ipſum abijcere, ſicq. à veſtris & ipſius cordibus exulare conſilium ſellita perſuaſione coëgit,quòd ab eiuſdem Eccleſiæ pijſſimæ matris veſtræ dulciſſimis vberibus decidentes, ad iura illius, in vobis olla ſuccenſa deſideriorum ſæcularium,auidas manus extendiſtis improuide, & poſt ciuitatem noſtram Ferrarienſem, peculiarem Eccleſiæ ipſius Cameram & ſpeciale peculiũ, per vos & eum ad illam veſtro & ſuo dominio ſubiugandam, duris inſultibus impugnatam, Caſtrum ſeu fortalitium noſtrum Thedaldi eidem Ciuitati contiguum, Burgum Ciuitatis ipſius, Pontem ſuper flumen Padi iuxta Ciuitatem eamdem, & Turrim prope Pontem ipſum, in noſtram & Apoſtolicæ Sedis grauem iniuriam & contemptum, ac totius prouinciæ ſcandalum occupaſtis, aliquandiu facientes illa per violentiam detineri: & deinde in Ciuitatem ipſam, eiusq. ciues, noſtros & Eccleſiæ præfatæ fideles, quaſi flamma vorax, furore indignationis accenſi, deteſtandis auſibus irruentes,& eis durioris inſultus vexatis anguſtijs, ſceleſtisq. actibus data licentia quàmplures domos,& nauigium Ciuitatis eiuſdem concremaſtis incendio, & graſſantibus gladijs, relaxatis habenis ſæua quorumdam veſtrum impietas neſcia parcere ſexui vel ætati, non paucos ex fidelibus ipſis,qui tranſibant ſimpliciter, conuertiſtis in bellum: Mulieres

** populi

populi noſtri de ſuarum deliciarum domibus eieciſtis: eiuſdem laudationes Eccleſiæ quæ in ore paruulorum ſuorum dulciter reſonabant, abſtuliſtis immaniter ab eiſdem: Surgite, inquientes, recedite, quia hic requiẽ non habebitis; & nonnullos ex eis, quorum ſexus & ætas innoxia veniam potius meruiſſe debuerat, efferis animis diræ mortis ſupplicijs tradidiſtis. Nos vero, quibus bonorum & iurium Eccleſiæ ſupradictæ & defenſionis onus incumbit, huiuſmodi grauitatem exceſſuum non valentes, prout nec debebamus, etiam ſub diſſimulatione ſalua conſcientia præterire, vos & prædictum Petrum, adhuc proceſſuum & ſententiarum qui prætextu Ciuitatis eiuſdem & ex certis alijs iuſtis cauſis per dilectum filium Abbatem Monaſterij Tutellenſis, Lemouicenſis diœceſis, & magiſtrum Honuphriũ de Trebis Decanum Eccleſiæ Meldenſis, Cappellanos & Nuntios noſtros contra dictum Petrum & vos & Terram veſtram Venetiarum iam habiti fuerant & etiam promulgati, notitiam non habentes, per noſtras litteras requirendos & monendos duximus attentius & hortandos, vobis & eidẽ Petro nihilominus dantes per eaſdem litteras in mandatis, vt à quibuſlibet occupationibus, moleſtijs, impugnationibus, iniurijs, violentijs atque damnis Ciuitatis ipſius, eiusq. Comitatus, Territorij & Diſtrictus, & perſonarum ipſorum per vos & alios ceſſantes omnino, Caſtrum ſeu fortalitium, Burgum, Pontem, & Turrim prædictam, & quælibet alia bona & iura quæ dictam ciuitatem Ferrarienſem quomodolibet contingebant, Abbati & Decano præfatis, vel ipſorum alteri, aut alij, vel alijs iuxta mandatum ipſorum, vel alterius eorumdem, omnibus reuocatis expreſſe per quos illa faciebatis tunc temporis detineri, vacua, libera & expedita penitus infra certi temporis ſpatium in eiſdem expreſſum litteris dimittentes totaliter, & ipſos quolibet impedimento ſublato, noſtro & Eccleſiæ prædictæ nomine permittentes illorum pacifica & quieta poſſeſſione gaudere, nullam ſuper eis nobis & eidẽ Eccleſiæ ac præfatis Nuntijs ex tunc in poſterum moleſtiam illaturi: aperte vobis & dicto Petro per litteras prædicentes eaſdem, quòd ſi forſan huiuſmodi nõ acquieſceretis monitis, exhortationibus & mandatis, contra vos procederemus prout nobis videretur expediens iuſtitia mediante: Et demum vt de noſtra & Apoſtolicæ Sedis manſuetudine copioſa vobis plenius appareret, per venerabiles fratres noſtros Patriarcham Conſtantinopolitanum, qui de Terra veſtra prædicta originem traxiſſe dignoſcitur, & quem paulo ante ad precum veſtrarum inſtantiam & ſuis exigentibus meritis in Patriarcham & paſtorẽ Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ deliberatio noſtra præfecerat, necnon & per Archiepiſcopum Rauennatenſem, & . . . . . Caſtellanen. loci Diœceſanum, ac . . . . . . Ferrarienſem, & . . . . . . Paduanum Epiſcopos, vobis vicinum, & chariſſimum in Chriſto filios noſtros Robertum Siciliæ, & Federicum Trinacriæ Reges Illuſtres, in quorum terris & regnis nonnulli ex vobis negotiationes & mercimonia exercentes diuerſimode morabantur, & quàmplures alios Prælatos, & etiam Nuntios antedictos, & nonnullos Religioſos viros ſuper ijs cum efficacia multa & inſtãtia paternæ dulcedinis requiri & induci fecimus, & etiam exhortari: ſed dictus

Petrus

Petrus & vos nedum quod requiſitionibus, inductionibus, & exhortationibus noſtris huiuſmodi deuotum præbuiſſetis, vt debebatis, auditum, aut veſtrum conuerteretis ad illa promptis mentibus intellectum, immo potius currum aſcendentes ſuperbiæ Pharaonis, & per huiuſmodi aſcenſionis faſtum ad nauigandum ſperantes terræ latitudinem vniuerſæ, ac peragrandum pelagus noui conatus obſtinatione deducere, ea irreuerentibus animis ſuſcepiſtis, & ſubſequenter Ciuitatem ac Nuntios antedictos, qui eam & Comitatum ac Diſtrictum eoſdem cum omni iuriſdictione, iuribus & pertinentijs ſuis noſtro & ipſius Eccleſiæ Romanæ nomine poſſidebant, ipſorumq. Ciuitatis, Comitatus, & Diſtrictus, ciues, habitatores, & homines, per terram & aquam exercitu valido congregato, cum machinis, baliſtis, alijsq. diuerſis miſſilibus, & varijs impugnationum generibus, ac ſi dies ſubuerſionis & interitionis adueniſſet ipſorum, terribilis coarctaſtis impugnationis anguſtijs, & Monaſterijs, Eccleſijs, & alijs pijs locis armata contra ipſa impietate, crudeliter non parcentes, ac Ciuitate, Comitatu ac Diſtrictu prædictis expoſitis vaſtitati, nonnullas ipſorum domos flammarum incendijs, quàmplures prædictarum ictibus machinarum, & multas diuerſis aquarum decurſibus tamquam præuaricatorum cœtus caſui deſolationis miſerabili ſubieciſtis, & tandem Ciuitatem ipſam cum illo immitiſſimo Rege, qui cupiditatis ſuæ prædam exquirens, vineā Prophetæ cruore poſſedit, vos auaritia ſtimulante ingreſſi fuiſtis hoſtiliter & potenter: Palatium quoque noſtrum in eadem poſitum Ciuitate, & iuriſdictionem ac dominium Ciuitatis, Comitatus, & Diſtrictus, ac Territorij prædictorum ad nos & eamdem Eccleſiam pleno iure ſpectantia inuaſiſtis indebite, & aliquandiu detinere per violentiam præſumpſiſtis; ciues Ciuitatis ipſius quamuis in hac parte vobis contradictores exiſterent, & de iure noſtro & eiuſdem Eccleſiæ Romanæ fuiſſent publice proteſtati, ditioni veſtræ de facto ſubijcientes, ac etiam ſeruituti: & Poteſtatem ac Officiales alios, qui nomine veſtro Ciuitatem, Comitatum & Diſtrictum, ſeu Territorium regerent ſæpedictos, præfatis Nuntijs ac Poteſtati, Capitaneo, alijsq. officialibus noſtris, qui noſtro & Eccleſiæ præfatæ nomine Ciuitatis, Comitatus & Diſtrictus ſiue Territorij prædictorum regimini præſidebant, excluſis protinus ab eiſdem, conſtituiſtis ibidem pro veſtræ libito voluntatis: per hæc nos & prædictam Eccleſiam, ipſosq. Nuntios & Officiales Ciuitatis, Comitatus ac Diſtrictus ſiue Territorij prædictorum, ipſorumq. iuriſdictione ac iuribus alijs & pertinentijs eorumdem, & eorum poſſeſſione vel quaſi, temere ſpoliando. Propter quod nos in die Cœnæ Domini tunc ſequenti, aſtante fidelium multitudine copioſa, præfatum Petrum, & te Ioannem Ducem præfatum, qui tunc eras vnus de prædicto Communi, quiq. per aliquod tunc præcedens tempus te geſſeras nominatim, ac Vitalem Michaelis de ipſa Terra Venetiarum, qui Ciuitatis eiuſdem tunc temporis ſe pro Poteſtate gerebat, ac vos vniuerſos & ſingulos, omnesq. alios qui auctoritate vel nomine veſtro in Ciuitate, Comitatu, ſeu Diſtrictu & Territorio ſupradictis, ſeu parte ipſorum, Capitaneatus, vel aliud quodcumque geſſerant, vel tunc gerebant offi-

Digitized by Google

cium, & illos etiam qui Ciuitatem, Comitatum, Territorium, & Diſtrictum, Caſtrum ſeu fortalitium Thedaldi, Pontem, Turrim ac Palatium ſupradicta in totum vel in partem, per ſe vel per alios præter noſtram, vel dictorum Nuntiorum voluntatem detinuerant, vel etiam detinebant, & omnes alios qui prædictas occupationes, ſpoliationem ſeu ſpoliationes, deprædationes, moleſtias, iniurias, violentias per ſe vel per alios fecerant, aut fieri mandauerant, ſeu factas, ratas habuerant, ſiue ad faciendum dederant auxilium, conſilium vel fauorem publicum, vel occultum, per noſtros proceſſus publice monuimus, & attentius fuimus exhortati, dicto Petro, ac vobis & eis diſtricte mandantes, quòd ipſi, & tu Ioannes, vosq. Commune & Vitalis prædicti, & omnes alij & ſinguli qui pro vobis in dictis Ciuitate, Comitatu, Diſtrictu & Territorio morabantur, ipſos Ciuitatem, Comitatum & Diſtrictum, ſeu Territorium, Caſtrum ſeu fortalitium, Palatium, Pontem, & Turrim prædicta cum iuribus & pertinentijs ſupradictis, aliaq. bona & iura, quæ dictos Ciuitatem, & Comitatum, & Diſtrictum ac Territorium quomodolibet contingebant, reuocatis & excluſis omnibus per quos detinebatis, eadem prædictis Abbati & Decano, vel eorum alteri, aut alij vel alijs ad hoc ab eis, vel eorum altero deputando, vel etiam deputandis, infra xxx. diorum ſpatium, poſtquam huiuſmodi mandatum noſtrum ad ipſius Petri & veſtram notitiam perueniſſet, ſeu per vos ſtaret quominus perueniret, vel peruenire poſſet, vacua, libera & expedita integre reſtituere, & totaliter dimittere curaretis, nullam nobis vel eis ſuper illis in poſterum turbationem, violentiam, ſeu moleſtiam illaturi, vt quolibet impedimento ſublato, Nuntij ſupradicti noſtro & Eccleſiæ præfatæ nomine, prædictorum poſſeſſione vel quaſi poſſent gaudere libere, plene, pacifice & quiete, ac nihilominus de iniurijs, moleſtijs, violentijs & damnis eiſdem nobis, & Eccleſiæ ac Nuntijs, & ciuibus, habitatoribus & hominibus ſupradictis, & cuilibet eorumdem curaretis ſatiſfactionem plenariam exhibere. Et quia vos & dictus Petrus huiuſmodi noſtris monitis & mandatis acquieſcere non curaſtis, nec etiam obedire, vos & idem Petrus & ſinguli veſtrum excommunicationis ſententiam, cui vos & ipſe de Fratrum noſtrorum conſilio ſubiacere voluimus, & à qua præterquam à nobis vel ſucceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, niſi dumtaxat in mortis articulo, non poſſetis abſolutionis obtinere beneficiũ, incurriſtis. Super qua quidem ſententia duximus declarandum, quòd ſi aliquem ab ipſa in eodem mortis articulo abſolui contingeret, licet ſatis ſuper hoc eſſet de iure prouiſum, ne tamen aliquis prætextu ignorantiæ iuris excuſare ſe poſſet, niſi in eodem abſolutionis articulo quàmprimum commode poſſet, poſtquam ad conualeſcentiam perueniret, ſuper reſtitutione ac dimiſſione, & alijs ſupradictis plenam ſatisfactionem impenderet, eamdem excommunicationis ſententiam reincideret ipſo facto. Ciuitatem quoque Caſtellanen. & Terram veſtram Venetiarum ac vos, Commune ſiue Vniuerſitatem veſtram, aliasq. Terras, Caſtra, Ciuitates, Villas, loca, & Vniuerſitates vobis & eidem Terræ Venetiarum ſubiectas, & etiam participantes vobiſcum, in pœnam veſtram Eccleſiaſtico ſubieci-

mus

mus Interdicto. Et quia vtilius eſurienti panis tollitur, quàm ſi de cibo ſecurus iuſtitiam vilipendat, eo caſu vobis communionem, participationem & commercium quorumlibet Chriſti fidelium, ita quòd nullus vobis bladum, vinum, carnes, pannos, ligna, vel quaſcumque res alias aut merces deferre, portare, ſeu vendere, ſiue quocumque alio modo in vos transferre, aut à vobis emere, vel delationem, venditionem, tranſlationem & emptionem huiuſmodi ſi prohibere poſſet, ſuſtinere præſumeret, ex tunc interdiximus, & penitus duximus prohibendum: In omnes contra Interdictum & prohibitionem huiuſmodi venientes, ſi perſona ſingularis exiſteret, quantacumque dignitate fulgeret, excommunicationis, ſi vero Ciuitas, Caſtrum, Villa, aut Vniuerſitas foret, Interdicti ſententiam incurrerent ipſo facto, à qua videlicet excommunicationis ſententia nullus ab alio quàm à nobis vel ſucceſſoribus antedictis, niſi dumtaxat in prædicto mortis articulo poſſet abſolui, prout in alio caſu ſuperius eſt expreſſum. Et inſuper quia beneficia propter ingratitudinem merito reuocantur, vos ſeu Vniuerſitatem veſtram, ac Terram Venetiarum, & dictum Petrum, & omnes alios & ſingulos ſupradictos omnibus priuilegijs, libertatibus, immunitatibus realibus & perſonalibus vobis & ipſi Petro ac eiſdem Vniuerſitati & Terræ ab Apoſtolica Sede ſub quacumque verborum forma conceſſis, feudis quoque ac bonis quæ à Romana vel alijs quibuſcumque tenebatis Eccleſijs, ex tunc auctoritate Apoſtolica ſententiando priuantes, vaſſallos & homines vobis & eidem Petro & dictæ Terræ veſtræ ſubiectos à iuramento ac fidelitate & obligatione quacumque, quibus vobis & eidem Petro ac ipſi Terræ veſtræ quomodolibet tenebantur, duximus abſoluendos: volentes & auctoritate præfata ſtatuentes, quòd ex tunc eſſetis infames, ita quòd nec ad teſtimonium nec ad alios legitimos actus poſſetis admitti, eſſetis etiam inteſtabiles, vt nec poſſetis condere teſtamentum, nec ex teſtamento, vel ab inteſtato admitteremini ad ſucceſſionem aliquatenus cuiuſcumque. Nullus quoque vobis & dicto Petro ſuper quocumque negotio, ſed vos alijs cogeremini reſpondere. Cauſæ vero ad veſtram, ſeu dicti Petri audientiam, ſi iuriſdictionem aliquam haberetis, nullatenus perferrentur, nec veſtri aut ipſius Petri valerent ſententiæ vel proceſſus. Nullus quoque vobis, aut dicto Petro in quacumque cauſa vel negotio patrocinium præſtare præſumeret, nec vos aut ipſe ad patrocinandum alijs admitteremini quoquomodo: & ſi qui ex vobis officium Tabellionatus haberent, inſtrumenta confecta per ipſos aliquatenus non valerent. Filij quidem & nepotes veſtri vſque ad quartam generationem ad nullas admitterentur dignitates, vel beneficia, ſeu officia Eccleſiaſtica, aut honores Eccleſiaſticos vel mundanos: quod ſi ſecus actum exiſteret, illud carere voluimus omni robore firmitatis. Præterea in pœnam veſtrã & ipſius Petri, dicto Epiſcopo Caſtellanen. & dilectis filijs Abbatibus, Prioribus, Canonicis, Monachis, & vniuerſis & ſingulis Prædicatorum, Minorum, Eremitarum ſancti Auguſtini, Fratrum etiam Carmelitarum, & aliorum quorumcumque Ordinum, & Religioſorum Prioribus, Miniſtris, Cuſtodibus, Guardianis, & alijs perſonis Eccleſiaſticis tam ſæcula-

ribus quàm regularibus, quibuſcumque nominibus cenſerentur, in ciuita-
te Caſtellana, ſeu Terra Venetiarum præfatis, vel circa ipſas ad decem
milliaria commorantibus diſtricte pręcepimus, vt infra decem dies, prædi-
ctos triginta dies immediate ſequentes, eaſdem Ciuitatem & Terram, eo-
rumq. Diſtrictũ exirent, ibidem nullatenus reuerſuri donec vos dictumq.
Petrum Sedis Apoſtolicæ gratiam obtinere contingeret, ipſiq. à nobis
aliud reciperent in mandatis: contrarium vero facientes, excommunica-
tionis ſententiam incurrerent ipſo facto, à qua præterquam à nobis vel à
noſtris ſucceſſoribus præfatis, niſi dumtaxat in mortis articulo, non poſ-
ſent abſolui, ſicut in alijs caſibus exprimitur antedictis, quocumque pri-
uilegio non obſtante. Conceſſimus tamen eis quòd in Eccleſijs & domi-
bus eorumdem, duo, tres, ſeu quatuor vel quinque aut ſex, iuxta magni-
tudinem ſeu modicitatem Eccleſiarum vel domorum ipſarum, conuerſi &
illiterati, vel Clerici in minoribus Ordinibus conſtituti, necnon & in pa-
rochialibus Eccleſijs Parochiales Presbyteri pro miniſtrandis Baptiſmate
paruulorum, pœnitentijs morientium, & alijs Sacramentis Eccleſiaſticis,
quæ miniſtrantur tempore Interdicti, de iure poſſent licite remanere.
Quòd ſi forte vos & dictus Petrus per xxx. dies prædictos alios triginta
dies immediate ſequentes, perſiſteretis in contumacia ſupradicta, præfa-
tum Petrum à dignitate Ducatus, ac vos & alios ſupradictos, & veſtrum
& eorum ſingulos in dignitatibus ſeu officijs publicis conſtitutos, ab ipſis
dignitatibus & officijs ex tunc per ſententiam noſtram deponendos duxi-
mus, & etiam remouendos: ac vos & eumdem Petrum inhabiles reddidi-
mus ad illa, & quæcumque alia officia, publica conſilia, & honores in po-
ſterum obtinenda: veſtraq. bona mobilia & immobilia confiſcauimus de
fratrum conſilio prædictorum, ac perſonas veſtras expoſuimus fidelibus
capiendas, vt capientium fieretis ſerui, bonaq. ipſa videlicet mobilia con-
ceſſimus quibuſcumque ex eiſdem fidelibus occupanda: bonorum autem
immobilium quæ vos & Petrus prædictus & ſingulares eiuſdem Terræ ve-
ſtræ perſonæ in eadem Terra ac Romaniæ & quibuſcumque alijs partibus
habebatis, diſpoſitione & ordinatione nobis & eiſdem ſucceſſoribus no-
ſtris ſpecialiter reſeruatis. Quod ſi dictus Petrus, voſq. Ioannes & Com-
mune, ac Vitalis & alij ſupradicti, & quiuis alij moleſtias, iniurias, offen-
ſas, violentias, deprædationes, incendia, homicidia, ſeu maleficia ſupra-
dicta contra nos & Romanæ Eccleſiæ Nuntios, ciues, habitatores, homi-
nes, & fideles præfatos, committentes vel etiam perpetrantes, ſeu ad il-
la committenda vel facienda dantes auxilium, conſilium, vel fauorem, in-
fra tres menſes à tempore quo prædictum mandatum noſtrum ad veſtram
& eorum ac ipſius Petri notitiam perueniret, vel per vos aut eos ſtaret
quominus perueniret, ſeu peruenire poſſet, computandos, nobis & eidem
Eccleſiæ Romanæ, Nuntijs, ciuibus, habitatoribus, hominibus, & fideli-
bus ſupradictis ſuper præmiſſis non impenderetis ſatisfactionem plena-
riam: necnon & quicumque vobiſcum contumacia ſupradicta durante
confœderationem, ſocietatem, colligationem ſeu ligam quaſcumque face-
ret vel iniret, ſiue in detentione Ciuitatis & Comitatus, Diſtrictus ſeu

Terri-

Territorij prædictorum, vel quominus idem Petrus, ac vos & alij ſupradicti nobis & eidem Eccleſiæ Romanæ, ac Nuntijs, ciuibus, habitatoribus, hominibus & fidelibus ſæpedictis de Ciuitate, Comitatu, Diſtrictu ac Territorio, iuribus & pertinentijs, iniurijs, damnis & violentijs antedictis reſtitutionem & ſatisfactionem plenariam faceretis, vobis daret auxilium, conſilium vel fauorem directe, vel etiam indirecte, publice vel occulte, ſi perſonæ ſingulares quantacumque dignitate fulgerent, anathematis, ſi vero Ciuitas, Caſtrum aut Villa, Vniuerſitas, ſeu Collegium, vel Communitas foret, incurrerent Interdicti ſententias ipſo facto, à quibus vel eorum aliqua nullus abſolutionem, remotionem, ſeu relaxationem poſſet, præterquam ab eadem excommunicatione in eodem mortis dumtaxat articulo, vt in caſibus antedictis exprimitur, obtinere. Colligationes autem, confederationes, pactiones, conuentiones, ſocietates, ſubmiſſiones & obligationes quaſcumque inter vos & dictum Petrum, ac Vniuerſitatem ſeu Commune dictæ ciuitatis Ferrarienſis, aut Ciuitates alias ſiue Vniuerſitates, vel Communitates quaſcũque factas, etiamſi eſſent promiſſione, iuramento, pœnarum adiectione, vel alia quauis firmitate vallatæ, annullauimus, caſſauimus & irritauimus penitus, & haberi voluimus pro infectis: Decernentes vt ſi quis dominium aliquod habens vel regimen, infra tempus ſui regiminis eaſdem pœnas vel ſententias aut eorum aliquã ſuſtineret, quaſi poſt tempus ipſum non eſſet ad ſatisfactionis debitum compellendus, eum qui ſatisfacere recuſaret, & ſucceſſorem ipſius in dominio vel regimine ſupradictis, ſi infra quindecim dierum ſpatium ſatisfacere forſitan non curaret, manere ſententijs & pœnis eiſdem incluſum, & in omnibus alligatum. Et ſubſequenter veſtra contumacia excreſcente, dictos proceſſus & ſententias contra vos ac dictum Petrum, ac eamdem Terram veſtram Venetiarum, auctoritate præfata diuerſis modis duximus aggrauandos. Et inſuper dilectus filius noſter Arnaldus ſanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis tunc in partibus illis Legationis fungens officio, ac Nuntij ſupradicti per ſe & alios, præter huiuſmodi noſtros, diuerſos alios proceſſus & ſententias contra vos & dictum Petrum & eamdem Terram veſtram Venetiarum præmiſſorum occaſione ante & poſt eoſdem proceſſus noſtros diuerſis temporibus habuerunt & promulgarunt, ac ipſas etiam ſententias aggrauarunt, prout in eiſdem noſtris & Cardinalis ac Nuntiorum præfatorum proceſſibus & litteris plenius continetur: quos, vt cum illis de quibus ſcriptum eſt, Percuſſiſti eos, & non doluerunt, attriuiſti, & noluerunt recipere diſciplinam, in vobis inſenſibilitatis proprietas notaretur, animis ſuſtinuiſtis diutius induratis. Sed poſtmodum Deus & pater luminum, miſericordiarum Dominus, inſenſibilitatis præfatæ duritiam rore ſuæ infuſionis emolliens, vosq. de tenebris vocans in delectabile lumen ſuum, ſic cordium veſtrorum oculos illuſtrauit, quòd deuota pœnitudine ducti ad eiuſdem Eccleſiæ ſuaue gremium ſaniori directi conſilio rediſtis, & per dilectum filium nobilem virum Franciſcum Dandoli, & quondam Carolum Quirini de prædicta Terra Venetiarum adhuc viuentem, veſtros & dicti Petri Sindicos & Procuratores

Digitized by Google

res ad hæc pro vobis & eodem Petro & toto Diſtrictu veſtro, & ſingulis perſonis ipſius, dictisq. ſubditis & fidelibus veſtris, plenum & ſufficiens à vobis & ab eo mandatum habentes, quos propter hæc ad Sedem Apoſtolicam deſtinaſtis, ſuper prædictis exceſſibus, iniurijs, damnis, & violentijs, occupationibus, ſpoliatione, ſeu ſpoliationibus, deprædationibus & moleſtijs, ac omnibus alijs & ſingulis ſupradictis noſtram & eiuſdē Sedis gratiam & miſericordiam imploraſtis humiliter, & cum multa reuerentiæ & deuotionis ſupplicaſtis inſtantia, quòd vos & alios dictis ligatos ſententijs ab eiſdem abſoluere, dictosq. relaxare proceſſus, & pœnas remittere dignaremur, ſe pro vobis Petro ac alijs ſupradictis, quorum nomine Procuratores erant & Sindici, vt prædicitur conſtituti, ſuper eiſdem exceſſibus, iniurijs, violentijs atque damnis, occupationibus, ſpoliatione, ſeu ſpoliationibus, deprædationibus, moleſtijs, & omnibus alijs ſupradictis, & eorum quolibet, noſtris & Eccleſiæ prædictæ ſtare & parere mandatis & beneplacitis offerentes: Et tandem in noſtra & Fratrum prædictorum præſentia in Conſiſtorio publico, Clericorum & laicorum adſtante copioſa multitudine conſtituti, in veſtras & Petri, ac aliorum animas præfatorum ſuper his iuramentum ſuper ſancta Dei Euangelia ab eiſdem tacta corporaliter præſtiterunt: & licet Petrus præfatus poſtmodum deceſſiſſet, dictus tamen Franciſcus Sindicus, te Ioanne Duce præfato ad huiuſmodi Ducatus dignitatem aſſumpto, ab inſtantia huiuſmodi ſupplicationis non deſtitit, ſed continue apud Sedem Apoſtolicā moram trahens, ſuper præmiſſis pro vobis Ioanne Duce ac Conſilio & Commune & alijs antedictis noſtram & Eccleſiæ præfatæ gratiam & miſericordiam vt prius ſuppliciter implorauit. Nos vero qui talem noſtri clementiſſimi Saluatoris, cuius tenemus vices in terris, erga filios hominum nouimus pietatem, vt nedum quod ipſe, qui vt miſereretur omnibus, cōcluſit omnia ſub peccato, in puritate cordis deſpiciat pœnitentes, verum etiam ipſos cum de profundo malorum ad viam redeunt veritatis, deſuper abundanti miſerationum ſuarum multitudine ſuſcipit, nec eos quantumuis exiguæ conuerſionis mercede patitur vacuari, veſtigijs inhærentes, & illius cæleſtis patrisfamilias, qui de regione longinqua filio redeunti miſericordia motus occurrens, deſideranter in oſcula prorupit, illius exemplis ſalutaribus moniti, & diuinis inſtitutionibus informati, vobis, quamuis grauitas exceſſuum prædictorum grandium pœnarum acerbitatem importet, eiuſdem matris Eccleſiæ brachia liberaliter aperimus, in amplexus & oſcula filialis dilectionis occurrimus, vobisq. ſtola prima munda & nitida renouatis, Franciſcum Sindicum ſupradictum in veſtros & veſtrum ſingulorum ſubditorum ac fidelium, & Vitalis prædictorum, & vniuſcuiuſque veſtrum, & ipſorum perſonas, etiam ſi perſonæ Eccleſiaſticæ forent, à dictis excommunicationum ſententijs eadem auctoritate abſoluimus, & proceſſus omnes & ſingulos, ac pœnas, ſententias, aggrauationes per nos & Cardinalem ac Nuntios ſupradictos & quemlibet eorum, vel alium ſeu alios de mandato ipſorum, ſeu quemuis alium contra vos & Terram, fideles & ſubditos veſtros, & Clericos ipſius Terræ veſtræ Venetiarum habitos, promulgatos &

factos,

factos, necnon & inhabilitatis notas, quas vos & ijdem fideles & ſubditi, dictæq. Terræ veſtræ Venetiarum Clerici incurriſtis, ac confiſcationes de veſtris & fidelium & ſubditorum eorumdẽ bonis, & interdictiones contra vos & eoſdem fideles & ſubditos occaſione præmiſſorum vt præmittitur factas, de ſpeciali gratia remittimus, tollimus, & etiam relaxamus: Voſq. & eamdem Terram veſtram Venetiarum communióni, participationi, & commercio fidelium eorumdem, omnibusq. priuilegijs, libertatibus, immunitatibus, feudis, iuribus & bonis immobilibus quæ habebatis in dictis Ciuitate Ferrarienſi & Diſtrictu, vel alibi, ac bonis mobilibus quæ habetis, tenetis, vel poſſidetis per vos vel per alium ſeu alios vbicumque, & honoribus habilitati, famæ ac ſtatui priſtinis, teq. ſpecialiter Ducem eidem dignitati Ducatus, dictisq. priſtinis famæ ac ſtatui, honori & aliàs plene & in integrum reſtituimus, & reintegramus totaliter de gratia ſpeciali. Notarios quoque ipſius Terræ veſtræ per dictas noſtras ſententias Tabellionatus priuatos officio, ad ipſum officium plene reſtituimus, decernentes de Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis inſtrumenta poſtmodum confecta per eos plenam obtinere roboris firmitatem. Vaſſallos equidem & fideles veſtros in obligationem qua tenebantur vobis tempore proceſſuum prædictorum, reponimus & reducimus, ipſosq. illi volumus ſubiacere. Illos autem ex vobis, aut fidelibus vel ſubditis veſtris ſi quis forſitan de noſtro, aut Cardinalis, ſiue Nuntiorum prędictorum mandato vel auctoritate per quoſcumque Clericos vel laicos, Communitates, aut Vniuerſitates detineantur vbique terrarum, volumus iuxta iuris exigentiam relaxari. Cum eiſdẽ vero perſonis Eccleſiaſticis, quæ contra prædictos noſtros, aut Cardinalis, ſeu Nuntiorum præfatorum & quorumlibet aliorum proceſſus ratione prędictorum quauis auctoritate habitos veniendo excommunicationis ſententiam incurrerunt, ipſaq. ligati ſententia celebrando diuina, vel immiſcendo ſe illis, non tamen in contemptum clauium, irregularitatis maculam contraxerunt, ſicq. ligati ſe fecerunt ad Ordines promoueri, dummodo aliàs rite ſtatutis à iure temporibus ad eos Ordines ſint promoti, ſuper eadem irregularitate, & quòd in eiſdem Ordinibus licite valeant miniſtrare, & ad ſuperiores etiam promoueri, & quælibet Eccleſiaſtica beneficia cum cura vel ſine cura, etiamſi Dignitates, Perſonatus, officia vel adminiſtrationes exiſtant, non obſtantibus proceſſibus & irregularitate prædictis licite valeant obtinere, eadem auctoritate Apoſtolica diſpenſamus. Clericis autem & Religioſis præfatis qui de noſtro, vt prædicitur, ſeu Cardinalis, vel Nuntiorum præfatorũ, & aliorum quorumcumque Apoſtolica vel alia quauis auctoritate ſeu mandato de dictis Ciuitate Caſtellanen. & Terra Venetiarum vel locis, vt prædicitur, ad decem milliaria eiſdem Ciuitati & Terræ propinquis receſſerunt, redeundi ad Ciuitatem, Terram & loca prædicta, ibiq. vt primitus commorandi plenam licentiam elargimur. Nulli ergo &c. noſtræ abſolutionis, remiſſionis, abolitionis, relaxationis, reſtitutionum, reintegrationis, conſtitutionis, repoſitionis, reductionis, voluntatum, diſpenſationis, & permiſſionis &c. Si quis &c. Datum Auinione vij. Kalend. Februarij, anno octauo.

CLEMENS EPISCOPVS
SERVVS SERVORVM DEI.
Ad futuram rei memoriam.

DVDVM contra dil. fil. Ducem, Conſilium & Commune Venetiarum Caſtellanen. diœceſis, & ſingulares perſonas, bona, fideles & ſubditos eorumdem propter graues exceſſus per eos contra nos & Romanam Eccleſiā & Ciuitatem noſtram Ferrarienſem commiſſos, diuerſos proceſſus habuimus, & inter alias quas in eos & ſingulares perſonas ipſorum, ac participantes cum eis, ſeu contra huiuſmodi proceſſus noſtros quomodolibet venientes protulimus, excommunicationis ſententiam duximus proferendam: volentes quòd filij & nepotes ipſorum vſque ad quartam generationem eſſent inhabiles ad beneficia, & dignitates, perſonatus, & officia Eccleſiaſtica obtinenda, nec ad aliquos admitterentur honores Eccleſiaſticos vel mundanos, decernentes irritum & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam contingeret attentari. Demum vero nonnullæ perſonæ Eccleſiaſticæ de prædicta Terra Venetiarum contra dictos proceſſus noſtros temere venientes, & aliàs cum Venetis participantes eiſdem, huiuſmodi excommunicationis ſententiam incurrerunt, & ſubſequenter eadem excommunicationis ſententia ligatæ, celebrando diuina, vel immiſcendo ſe illis, irregularitatis maculam contraxiſſe noſcuntur: Cumq. poſtmodum Dux, Conſilium & Commune præfati ſaniori ducti conſilio ad noſtra & ipſius Eccleſię mandata humiliter redeuntes, & per nos ſuper eiſdem proceſſibus, ac excommunicationis & alijs ſententijs ſupradictis eis & participantibus memoratis, etiamſi participantes ipſi perſonæ Eccleſiaſticæ forent, beneficio abſolutionis impenſo, dictisq. perſonis Eccleſiaſticis ſuper huiuſmodi irregularitate diſpenſatione conceſſa, ac eis & eorum ſingulis, etiamſi perſonæ Eccleſiaſticæ forent, remiſſis inhabilitatibus, quas incurriſſent prætextu proceſſuum prædictorum, pro parte Venetorum ipſorum per dil. fil. nobilem virum Franciſcum Dandoli de dicta Terra Venetiarum Sindicum & Procuratorem eorum, fuit nobis cum multa inſtantia ſupplicatum, vt perſonis Eccleſiaſticis antedictis, quoad retentionem beneficiorum Eccleſiaſticorum, quæ ipſis durantibus proceſſibus, ſententijs, irregularitate, & inhabilitate prædictis collata fuerunt, ſubuenire de Apoſtolicæ prouiſionis remedio dignaremur. Nos igitur eorum ſupplicationibus inclinati, eiſdem perſonis, & earum ſingulis prædicta beneficia, etiamſi Dignitates, Perſonatus, vel officia cum cura vel ſine cura fuerint, cum omnibus iuribus & pertinentijs ſuis, dummodo aliàs eis collata, vel perſonæ ipſæ ad præſentationem aliorum qui ius in eis præſentandi habere noſcuntur, inſti-

Digitized by Google